شناسنامه ماده:

	دوره	کد ماده	عنوان ماده	نوع ماده	واحد	نوع واحد	ساعات هفتگی
	کارشناسی ارشد پیوسته		نحو و صرف ۶	پایه	۲	نظری	۲
رشته	قراآت						
روش تدریس	القایی- خودخوان-کتابخانه ای- کار در کلاس						
تعریف ماده	این ماده به بررسی قواعد نحوی و صرفی بر اساس کتاب الفیه ابن مالک (نحو: از ابتدای باب الإضافة (بیت ۳۸۵) تا انتهای باب الصفة المشبهة باسم الفاعل (بیت ٤٧٣) و صرف: کل باب النسب(بیت ٨٥٤ تا بیت ٨٨١) می پردازد و به منظور تسلط طلاب بر قواعد نحوی و صرفی است تا طلاب بتوانند نصوص شرعی را دقیق تر فهم نمایند. لذا می بایست طلاب ابیات الفیه را حفظ نموده و بتوانند آن را شرح دهند.						
اهداف ماده	۱. طلاب بتوانند قواعد نحوی و صرفی خوانده شده در الفیه را شرح داده، آن را بر نصوص تطبیق دهند و معانی درست نص را فهم نمایند. ۲. آشنایی با اختلافات مشهور در ابواب نحوی و صرفی و اثر اختلافات بر تغییر معانی.						
دستاورد آموزشی	پس از تدریس این توانایی در طلاب ایجاد می شود: ۱. استفاده از قواعد عربی در درک صحیح از نصوص. ۲. حفظ ابیات الفیه و شرح آنها. ۳. فهم اختلافات مشهور در ابواب نحوی و صرفی و اثر آنها در تغییر معانی.						

جدول ارزیابی و امتحانات:

ردیف	مورد	حداقل	حداکثر	توضیحات
۱	حفظ نحو	٪۱۸	٪۱۸	یک چهارم نمرات از صرف باشد.
۲	حفظ صرف	٪۷	٪۷	
۳	اعراب	٪۱۵	٪۳۰	
۴	شرح متن نحو	٪۱۰	٪۲۵	
۵	شرح متن صرف	٪٤	٪۲۰	
۶	نحو: تعریفات، تقسیمات، شروط	٪۵	٪۲۰	
۷	صرف: تعریفات، تقسیمات، شروط	٪۲	٪۱۵	

مراجع و مصادر:

۱- شرح ابن عقيل على ألفية ابن مالك: المؤلف: ابن عقيل، عبد الله بن عبد الرحمن العقيلي الهمدانى المصرى (المتوفى: ۷۶۹هـ)، المحقق: محمد محيى الدين عبد الحميد، الناشر: دار التراث - القاهرة، دار مصر للطباعة، سعيد جودة السحار وشركاه.
۲- أوضح المسالك إلى ألفية ابن مالك: المؤلف: عبد الله بن يوسف بن أحمد بن عبد الله ابن يوسف، أبو محمد، جمال الدين، ابن هشام (المتوفى: ۷۶۱هـ)، المحقق: يوسف الشيخ محمد البقاعى، الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع.
۳- شرح الأشمونى على ألفية ابن مالك: المؤلف: على بن محمد بن عيسى، أبو الحسن، نور الدين الأُشْمُونى الشافعى (المتوفى: ۹۰۰هـ)، الناشر: دار الكتب العلمية بيروت- لبنان، الطبعة: الأولى ۱۴۱۹هـ- ۱۹۹۸م.

۴- حاشية الصبان على شرح الأشمونى لألفية ابن مالك: المؤلف: أبو العرفان محمد بن على الصبان الشافعى (المتوفى: ۱۲۰۶هـ)، الناشر: دار الكتب العلمية بيروت-لبنان، الطبعة: الأولى ۱۴۱۷ هـ -۱۹۹۷م.
۵- شرح الكافية الشافية: المؤلف: محمد بن عبد الله، ابن مالك الطائى الجيانى، أبو عبد الله، جمال الدين (المتوفى: ۶۷۲هـ)، المحقق: عبد المنعم أحمد هريدى، الناشر: جامعة أم القرى مركز البحث العلمى وإحياء التراث الإسلامى كلية الشريعة والدراسات الإسلامية مكة المكرمة.
۶- البهجة المرضية: المؤلف: عبد الرحمن بن أبى بكر، جلال الدين السيوطى (المتوفى: ۹۱۱هـ).
۷- النحو الوافى: المؤلف: عباس حسن (المتوفى: ۱۳۹۸هـ)، الناشر: دار المعارف.
۸- القواعد الأساسية للغة العربية (حسب منهج الألفية لابن مالك و خلاصة الشراح لابن هشام وابن عقيل والأشمونى): المؤلف: السيد أحمد الهاشمى، الناشر: دار الكتب العلمية بيروت – لبنان.
۹- توضيح النحو: المؤلف: عبدالعزيز محمد فاخر، الناشر: المكتبة الأزهرية للتراث.
۱۰- معانى النحو: المؤلف: فاضل صالح السامرائى، الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع – الأردن.
۱۱- نشأة النحو وتاريخ أشهر النحاة: المؤلف: الشيخ محمد الطنطاوى رحمه الله، المحقق: أبى محمد عبد الرحمن بن محمد بن إسماعيل، الناشر: مكتبة إحياء التراث الإسلامى، الطبعة: الأولى ۲۰۰۵م-۱۴۲۶هـ
۱۲- شرح الألفية لابن مالك: المؤلف: الحسن بن قاسم المرادى، التحقيق: الدكتور فخرالدين قباوة، دار مكتبة المعارف للطباعة والنشر بيروت-لبنان، الطبعة الأولى: ۱۴۲۸هـ-۲۰۰۷م.
۱۳- توضيح الصرف: المؤلف: عبدالعزيز محمد فاخر، مطبعة السعادة، ۱۴۰۸هـ ۱۹۸۸م.

سرفصل های ماده:

جلسات هفتگی	موضوعات	مقرر تدریس
۱	هدف و فائده اضافه چیست؟، منظور از «الإعْرَاب» در بیت ابن مالک چیست؟، اضافه چند معنا دارد؟	**الإضافة:** **نُوناً تَلِي الإعْرَابَ أَوْ تَنْوِينَا مِمَّا تُضِيفُ احْذِفْ كَطُورِ سِينَا** **وَالثَّانِيَ اجْرُرْ وَانْوِ مِنْ أَوْ فِي إِذَا لَمْ يَصْلُحِ الأَّ ذَاكَ وَاللاَّمَ خُذَا** **لِمَا سِوَى ذَيْنِكَ وَاخْصُصْ أَوَّلاَ أَوْ أَعْطِهِ التَّعْرِيفَ بِالَّذِي تَلاَ** شرح ابن عقیل: صص ۴۴-۴۲؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۲۸-۱؛
۲	اضافه چند نوع است؟، وجه تسمیه اضافه محضه؟، چه موقع جایز است همراه مضاف ال بیاید؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس گذشته؟	**وَإِنْ يُشَابِهُ الْمُضَافَ يَفْعَلُ وَصْفًا فَعَنْ تَنْكِيرِهِ لَا يُعْزَلُ** **كربّ راجينا عظيم الأمل مروّع القلب قليل الحيل** **وذى الإضافة اسمها لفظية وتلك محضة ومعنويّة** **ووصل أل بذا المضاف مغتفر إن وُصلت بالثانى كالجعد الشعر** **أو بالذى له أضيف الثانى كزى الضاربُ رأسِ الجانى** شرح ابن عقیل: صص ۴۷-۴۴؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۳۶-۲۹؛
۳	منظور از سبیل در بیت ابن مالک چیست؟؛ شروط کسب تأنیث و تذکیر مضاف ازمضاف الیه چیست؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**وكونها فى الوصف كاف إن وقع مثنّىً أو جمعا سبيله اتبع** **ولا يضاف اسمٌ لما به اتحد معنى وأوّل موهما إذا ورد** **وربّما أكسب ثان أولا تأنيثا ان كان الحذف موهلا** **وبعض الأسماء يضاف أبدا وبعض ذا قد يأت لفظا مفردا** شرح ابن عقیل: صص ۵۱-۴۷؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۷۰-۵۳ و ۷۶-۷۱؛
۴	چه کلماتی دائما به ضمیر اضافه می‌شوند؟، معنای لبیک چیست؟، مذهب یونس در مورد لبیک چیست؟، دلایل سیبویه در رد قول یونس چیست؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**وبعض ما يضاف حتما امتنع إيلاؤه اسما ظاهرا حيث وقع** **كوحد لبّى ودوالي سعدىْ وشذّ إيلاء يدىْ للبّى** **وألزموا إضافة الى الجمل حيث وإذ وإن ينوّن يحتمل** **إفراد إذ وما كإذ معنىً كإذ أضف جوازا نحو حين جا نبذ** شرح ابن عقیل: صص ۵۸-۵۲؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۹۲-۷۷؛
۵	چه کلماتی به جمله اضافه می‌شوند؟،	**وابن أو اعرب ما كإذ قد أجريا واختر بنا متلوّ فعل بنيا** **وقبل فعل معرب أو مبتدا أعرب ومن بنى فلن يفنّدا**

	اعراب کلماتی که به جمله اضافه می‌شوند چگونه است؟، کلا و کلتا چه شرط یا شروطی برای اضافه دارند؟ شرط یا شروط مضاف الیه‌شان چیست؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**وألزموا إذا إضافة الی جمل الافعال کهن إذا اعتلی** **لمفهم اثنین معرّف بلا تفرّق أضیف کلتا وکلا** شرح ابن عقیل: صص ۶۳-۵۸؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۱۰۳-۹۲؛
۶	أی به چه نوع کلماتی اضافه می‌شود؟، معانی أی چیست؟، اعراب أی چگونه است؟، احکام اعرابی لدن و مع چیست؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**ولا تضف لمفردٍ معرّف أیّا وإن کرّرتها فأضف** **أوتنوِ الأجزا واخصص بالمعرفة موصولة أیّا وبالعکس الصّفه** **وإن تکن شرطا أو استفهاما فمطلقا کمّل بها الکلاما** **والزموا إضافة لدن فجرّ ونصبُ غدوة بهما عنهم ندر** **ومع مع فیها قلیل ونقل فتحٌ وکسرٌ لسکون یتصل** شرح ابن عقیل: صص ۷۱-۶۳؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۱۲۸-۱۰۴ و ۱۳۴-۱۳۱ و ۱۵۳-۱۴۱؛
۶	غیر و قبل و بعد و نظایر آنها چگونه اضافه و اعراب می‌شوند؟، آیا مضاف می‌تواند حذف شود ولی مضاف الیه همچنان مجرور بماند؟، در بیتِ « أَکلَّ امْرِئٍ تَحسَبِینَ امْرَءاً وَنَارٍ توقَّدُ بِاللَّیلِ نَاراً » چرا نمی‌توان گفت: «نَارٍ» عطف بر «امْرَءاً» شده است؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**واضمم بناءً غیرا ان عدمت ما له أضیف ناویاً ما عدما** **قبلُ کغیرُ بعدُ حسبُ أوّلُ ودونُ والجهاتُ أیضاً وعل** **وأعربوا نصباً إذا ما نکّرا قبلا وما من بعده قد ذکرا** شرح ابن عقیل: صص ۷۵-۷۱؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۱۵۳-۱۴۱؛
۷	تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**وما یلي المضاف یأتی خلفا عنه فی الاعراب إذا ما حذفا** **وربّما جرّوا الذی أبقوْا کما قد کان قبل حذف ما تقدّما** **لکن بشرط أن یکون ما حُذفْ مماثلا لما علیه قد عُطف** شرح ابن عقیل: صص ۷۸-۷۵؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۱۶۲-۱۵۷؛
۸	مثالی برای حذف مضاف الیه و باقی ماندن مضاف به حالت خود بدون تنوین؟، فصل بین مضاف و مضاف الیه چگونه است؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**ویُحذفُ الثانی فیبقی الأوّل کحاله إذا به یتصلّ** **بشرط عطفٍ وإضافةٍ إلی مثل الذی له أضفت الأوّلا** **فصل مضافٍ شبه فعل ما نصب مفعولا أو ظرفا أجز ولم یعب** **فصل یمین واضطرارا وجدا بأجنبیٍّ أو بنعتٍ أو ندا** شرح ابن عقیل: صص ۸۷-۷۸؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۱۶۸-۱۶۵؛
۹	اگر اسمی به یاء اضافه شود، چه تغییراتی در آخر آن بوجود می‌آید؟، هذیل چه معامله‌ای با الف مقصوره هنگام اضافه به یاء می‌کند؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**المضاف الی یاء المتکلم:** **آخر ما أضیف للیا اکسر إذا لم یك معتلا کرام وقذا** **أو یكُ کابنین وزیدین فذی جمیعها الیا بعد فتحها احتذی** **وتدغم الیا فیه والواو وإن ما قبل واوٍ ضُمَّ فاکسره یهن** **وألفا سلّم وفی المقصور عن هذیل انقلابها یاءً حسن** شرح ابن عقیل: صص ۹۲-۸۸؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۱۸۰-۱۶۹؛
۱۰	در چند موضع مصدر عمل فعل را انجام می‌دهد؟، حالت‌های مختلف مصدر که عمل فعل را انجام می‌دهد چگونه است؟، اسم مصدر چیست؟ و چگونه عمل می‌کند؟، اضافه مصدر به معمولش چگونه است؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**إعمال المصدر:** **بفعله المصدر ألحق فی العمل مضافا أو مجرّدا أو مع أل** **إن کان فعل مع أن أو ما یحلّ محلّه ولاسم مصدر عمل** **وبعد جرّه الذی أضیف له کمّل بنصبٍ أو برفع عمله** **وجُرَّ ما یتبع ما جرّ ومن راعی فی الاتباع المحلّ فحسن** شرح ابن عقیل: صص ۱۰۵-۹۳؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۲۲۴-۲۰۷؛

۱۱	اسم فاعل چند نوع است؟، چه موقع اسم فاعل بدون شرط عمل می‌کند؟، شروط عمل اسم فاعل چیست؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**إعمال اسم الفاعل:** **كفعله اسم فاعل فی العمل إن كان عن مضيّه بمعزل** **وولي استفهاما أو حرف ندا أو نفيا او جاصفة أو مسندا** **وقد يكون نعت محذوف عُرِف فيستحق العمل الذی وصف** **وإن يكن صلة ففی المضی وغيره إعماله قد ارتضی** شرح ابن عقیل: صص ۱۱۱-۱۰۶؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۲۲۴-۲۰۷ و ۲۵۰-۲۳۸؛
۱۲	صیغه‌های مبالغه چگونه عمل می‌کند؟، مثنی و جمع اسم فاعل چگونه عمل می‌کنند؟، اضافه اسم فاعل به مفعولش چگونه است؟، حکم تابع مضاف الیه اسم فاعل؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**فعّالٌ او مفعال او فعول فی كثرة عن فاعل بديل** **فيستحق ماله من عمل وفی فعيل قلّ ذا وفعل** **وما سوى المفرد مثله جعل فی الحكم والشروط حيثما عمل** **وانصب بذی الإعمال تلوا واخفض وهو لنصب ما سواه مقتضی** **واجرر أو انصب تابع الذی انخفض كمبتغی جاهٍ ومالا من نهض** شرح ابن عقیل: صص ۱۲۰-۱۱۱؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۲۰۶-۱۸۱ و ۲۶۲-۲۵۷؛
۱۳	اسم مفعول چگونه عمل می‌کند؟، اضافه اسم مفعول به مرفوعش چگونه است؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**وكلّ ما قُرّر لاسم فاعل يُعطى اسم مفعول بلا تفاضل** **فهو كفعل صيغ للمفعول فی معناه كالمعطى كفافاً يكتفی** **وقد يضاف ذا الى اسم مرتفع معنىً كمحمود المقاصد الورع** شرح ابن عقیل: صص ۱۲۲-۱۲۱؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۲۸۰-۲۷۱؛
۱۴	مصدر لازم از ثلاثی مکسور العین چگونه است؟، مصدر ثلاثی مفتوح العین چطور؟، مصدر ثلاثی مضموم العین چگونه است؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**أبنية المصادر:** **فعل قياس مصدر المعدّى من ذی ثلاثةٍ كردّ ردّا** **وفعل اللازم بابه فعل كفرح وكجوىً وكشلل** **وفعل اللازم مثل قعدا له فعولٌ باطرّادٍ كغدا** **ما لم يكن مستوجبا فعالا أو فعلاناً فادر أو فعالا** **فأولّ لذی امتناع كأبی والثان للذی اقتضى تقلّبا** **للدّا فعال أو لصوت وشمل سيرا وصوتا الفعيل كصهل** **فعولة فعالة لفعلا كسهل الأمرُ وزيد جزلا** **وما أتى محالفا لما مضى قبابه النقل كسخطٍ ورضی** شرح ابن عقیل: صص ۱۲۶-۱۲۳؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۲۰۶-۱۸۱؛
۱۵	مصدر غیر ثلاثی قیاسی است یا غیر قیاسی؟، اوزان مصادر غیر ثلاثی کدامند؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**وغير ذی ثلاثة مقيس مصدره كقدّس التقديس** **وزكّه تزكية وأجملا إجمال من تجمّلا تجمّلا** **واستعذ استعاذة ثمّ أقم إقامة وغالبا ذا التا التزم** **ومايلي الآخر مد وافتحا مع كسر تلو الثان مما افتتحا** **بهمز وصل كاصطفى وضمّ ما يربع فی أمثال قد تلملما** **فعلال او فعللة لفعللا واجعل مقيسا ثانيا لا أوّلا** شرح ابن عقیل: صص ۱۳۰-۱۲۶؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۲۰۶-۱۸۱؛
۱۶	اسم مرّة چه تعریفی دارد؟، اسم هیئت چیست؟، اوزان اسم مرة و اسم هیئت کدامند؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**لفاعل الفعال والمفاعله وغير ما مرّ السّماع عادلة** **وفعلةً لمرّة كجلسه وفعلة لهيئة كجلسه** **فی غير ذی الثلاث بالتا المرّه وشذّ فيه هيئة كالخمرة** شرح ابن عقیل: صص ۱۳۳-۱۳۱؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۲۰۶-۱۸۱؛
۱۷	اسم فاعل ثلاثی بر چه وزنی است؟، اسم فاعل از فعل مضموم العین و مکسور العین چگونه ساخته می‌شود؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**أبنية أسماء الفاعلين والمفعولين والصفات المشبّهة بها:** **كفاعل صغ اسم فاعل إذا من ذی ثلاثة يكون كغذا** **وهو قليل فی فعلت وفعل غير معدّى بل قياسه فعل** **وأفعل فعلان نحو أشر ونحو صديان ونحو الأجهر** **وفعل اولى وفعيل بفعل كالضّخم والجميل والفعل جمل** **وأفعل فيه قليل وفعل وبسوى الفاعل قد يغنى فعل** شرح ابن عقیل: صص ۱۳۶-۱۳۴؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۳۱۷-۲۸۱؛
۱۸	اسم فاعل غیر ثلاثی چگونه ساخته می-	**وزنة المضارع اسم فاعل من غير ذی الثلاث كالمواصل**

	شود؟ اسم مفعول چطور؟، چه صیغه‌هایی به جای اسم مفعول می‌تواند بکار رود؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**مع کسر متلوّ الأخیر مطلقا وضمّ میم زائدٍ قد سبقا** **وإن فتحت منه ما کان انکسر صار اسم مفعول کمثل المنتظر** **وفی اسم مفعول الثلاثیّ اطّرد زنة مفعول کآتٍ من قصد** **وناب نقلا عنه ذو فعیل نحو فتاة أو فتی کحیل** شرح ابن عقیل: صص ۱۳۹-۱۳۶؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۳۱۷-۲۸۱؛
۱۹	علامت صفت مشبهه چیست؟، شرط اشتقاق صفت مشبهه از فعل لازم؟، آیا معمول صفت مشبهه می‌تواند مقدم شود؟، وجوه اعرابی معمول صفت مشبهه چیست؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**الصّفة المشبّهة باسم الفاعل:** **صِفَةٌ اسْتُحْسِنَ جَرُّ فَاعِلِ مَعْنًى بِهَا الْمُشْبِهَةُ اسْمَ الفَاعِلِ** **وصوغها من لازم لحاضر کطاهر القلب جمیل الظاهر** **وعمل اسم فاعل المعدّی لها علی الحدّ الذی قد حدّا** **وسبق ما تعمل فیه مجتنب وکونه ذا سببیّة وجب** **فارفع بها وانصب وجرّ مع أل ودون أل مصحوب أل وما اتصل** **بها مضافاً أو مجرّداً ولا تجرر بها مع أل سماً من أل خلا** **وَمِنْ إِضَافَةٍ لِتَالِيهَا وَمَا لَمْ يَخْلُ فَهْوَ بِالْجَوَازِ وُسِمَا** شرح ابن عقیل: صص ۱۴۶-۱۴۰؛ النحو الوافی ج ۳ صص ۳۱۷-۲۸۱؛
۲۰	تعریف نسبت؟، وقتی اسمی منسوب می‌شود چه احکامی دارد؟، کلمه «الْکُرْسِیِّ» در بیت ابن مالک منسوب است یا غیر منسوب؟ چرا؟، کلماتی که آخر آنها الف است چگونه منسوب می‌شوند؟ کلمات آخر الیاء چطور؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**النّسَب:** **یَاءً کَیَا الْکُرْسِیِّ زَادُوا لِلنَّسَبْ وَکُلُّ مَا تَلِیهِ کَسْرُهُ وَجَبْ** **ومثله ممّا حواهُ احذف وتا تأنیثٍ أو مدَّته لا تثبتا** **وإن تکن تربَعُ ذا ثانٍ سکن فقلبُها واواً وحذفها حسن** **لشبهها الملحق والأصلیِّ ما لها وللأصلیِّ قلبّ یُعتمی** **والألِف الجائز أربعا أزل کذاك یا المنقوص خامساً عُزل** **والحذف فی الیا رابعاً أحقُّ من قلبٍ وحتمّ قلبُ ثالثٍ یَعِنّ** شرح ابن عقیل: صص ۴۹۳-۴۹۰؛ النحو الوافی ج 4 صص ۶۶۴-۶۵۷؛
۲۱	کلماتی که آخرشان یاء مشدد است چگونه منسوب می‌شوند؟، اسم‌های مثنی و جمع چگونه منسوب می‌شوند؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**وأول ذا القلب انفتاحاً وفعِل وفعل عینهما افتح وفعِل** **وقیل فی المرمیِّ مرمویٌّ واختیر فی استعمالهم مرمیٌّ** **ونحو حیٍّ فتحُ ثانیه یجب واردده واواً إن یکن عنه قلِب** **وعلم التثنیة احذف للنسب ومثلُ ذا فی جمع تصحیح وجب** **وثالثٌ من نحو طیِّبٍ حُذِف وشذَّ طائیٌّ مقولاً بالألف** **وفعلیٌّ فی فعیلة التزم وفعلیّ فی فعیلةٍ حُتِم** **وألحقوا مُعَلَّ لامٍ عریا من المثالین بما التا أولیا** شرح ابن عقیل: صص ۴۹۸-۴۹۳؛ النحو الوافی ج ۴ صص ۶۷۴-۶۶۲؛
۲۳	احکام منسوب کردن کلماتی که بر وزن فعیلة هستند؟، احکام منسوب کردن کلمات ممدود؟، انواع مرکب‌ها چگونه منسوب می‌شوند؟، اگر کلمه‌ای محذوف اللام باشد چگونه منسوب می‌شود؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**وتمِّموا ما کان کالطویله وهکذا ما کان کالجلیله** **وهمز ذی مدٍّ ینال فی النسب ما کان فی تثنیةٍ له انتسب** **وانسُب لصدر جملةٍ وصدر ما رُکِّب مزجاً ولثانٍ تمِّما** **إضافةً مبدوءةً بابنٍ أو اب أو ماله التعریف بالثانی وَجَب** **فیما سوی هذا انسُبن للأوّل ما لم یُخف لبسٌ کعبدِ الأشهل** **واجبر بردِّ اللام ما منه حُذِف جوازاً ان لم یكُ ردُّ ألف** **فی جمعی التصحیح أو فی التثنیه وحقُّ مجبورٍ بها ذی بتوفیه** شرح ابن عقیل: صص ۵۰۲-۴۹۹؛ النحو الوافی ج ۴ صص ۶۷۹-۶۷۳؛
۲۴	روش منسوب کردن کلمات دو حرفی؟، کلمات محذوف الفاء چگونه منسوب می‌شوند؟ اسامی جمع چطور؟، چه نوع کلماتی برای منسوب شدن مستغنی از یاء مشدد هستند؟ تمرینِ اعرابِ ابیات الفیة و درس‌های گذشته؟	**وَبِأَخٍ أَخْتَاً وَبِابْنٍ بِنْتَا أَلْحِقْ وَیُونُسُ أَبَی حَذْفَ التَّا** **وضاعفِ الثانی من ثنائی ثانیه ذولینٍ کلا ولائی** **وإن یکن کشِیَةٍ ما الفا عدم فجبرُهُ وفتحُ عینیه التزم** **والواحد اذکر ناسباً للجمع إن لم یشابه واحداً بالوضع** **ومع فاعلٍ وفعّالٍ فعِل فی نسبٍ أغنی عن الیا فقبِل** **وَغَیْرُ مَا أَسْلَفْتُهُ مُقَرَّرَا عَلَی الَّذِیْ یُنْقَلُ مِنْهُ اقْتُصِرَا** شرح ابن عقیل: صص ۵۰۷-۵۰۲؛ النحو الوافی ج ۴ صص ۶۷۹-۶۸۶؛